

USAID
აშშის ეროვნული დაცვისათვის

PH international
ADVANCING SOCIETIES. CONNECTING PEOPLE

ctc
Empowering
People for
Change

სესმებები 2012

საინფორმაციო ბიულეტენი სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის ფორუმისათვის

გამოიცემა „სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის“ ფარგლებში

ძვირფასო მკითხველო,

სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა ფორუმი თავისი საქმიანობის შესახებ ამჯერად საინფორმაციო ბიულეტენის მესამე ნომერს გთავაზობთ.

ბიულეტენი გამოიცემა სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა ფორუმისათვის კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრის CTC-ს მიერ სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის ფარგლებში. პროგრამას ახორციელებს ორგანიზაცია PH international ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) ფინანსური მხარდაჭერით. პროგრამას მხარს უჭერს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო.

ნომერშია:

- პროგრამაში მიმდინარე სიახლეები და წარმატებები | **გვ. 2**
- სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლება – ამერიკული გამოცდილება კართველი პედაგოგებისათვის | **გვ. 5**
- ტრენინგ-პროგრამის “დემოკრატიული მოქალაქეობის სწავლება” - მონიტორინგის შედეგები | **გვ. 8**
- სამოქალაქო განათლების სახელმძღვანელოთა დამხმარე ლიტერატურა – როგორ ვიყენებთ მას? | **გვ. 10**
- ვიმეგობროთ ფეისბუქზე | **გვ. 11**
- ფორუმის ღია გაკვეთილები | **გვ. 12**

სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის დირექტორი მარინა უშვერიძე მიმდინარე სიახლეებისა და წარმატებების შესახებ გვესაუბრება,

კერძოდ: ზაფხულში პროგრამამ 270 მოსწავლეს საზაფხულო ბანაკებში უმასპინძლა ბაზალეთზე; ჩატარდა პედაგოგების ტრენინგი სოციალური მედიაში; ივნისში სამოქალაქო განათლების ამერიკელი ექსპერტები სტუმრობდნენ საქართველოს; პროგრამის ფარგლებში მიღწეული წარმატებული მაგალითები და დამხმარე სახელმძღვანელოები.

„სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლება“ – ამერიკული გამოცდილება კართველი პედაგოგებისთვის

სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის ფარგლებში 26-29 ივნისს კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრში გაიმართა სემინარი „სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლება: რეალური პრობლემები და ამოცანები სამოქალაქო განათლებისათვის“. ეს არის პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლის პოპულარული მეთოდი ამერიკაში, რომლის ძირითად პრინციპება და მიღვიმებს ქართველი პედაგოგები ეზიარება.

ტრენინგ-პროგრამის „დემოკრატიული მოქალაქეობის სწავლება“ მონიტორინგის შედეგებს სამოქალაქო განათლების ექსპერტი გიორგი გახელაძე გვაცნობს

2011 წლის ივნისში დაწყებული ტრენინგ-პროგრამა სამოქალაქო განათლების მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლებას ემსახურება. იგი საქართველოს 11 რეგიონში განხორციელდა. პარალელურად ჩატარდა მონიტორინგიც, თუ რა ცოდნა მისცა ტრენინგ-პროგრამამ მასწავლებლებს.

ნინო ბესელია: სამოქალაქო განათლების სახელმძღვანელოთა დამხმარე ლიტერატურა – როგორ ვიყენებთ მას?

სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის ფარგლებში სამოქალაქო განათლების სახელმძღვანელოთა დამხმარე ლიტერატურა გამოიცა, რომლის გამოყენებით ჩატარებული გაკვეთილების მონიტორინგი შედგა პროგრამის პარტნიორ 34 სკოლაში. მონიტორინგის მიზანი აღნიშნული ლიტერატურით სარგებლობის ინტენსივობის, გაკვეთილების ჩატარების ხარისხის, მოსწავლეთა ჩართულობის გამოვლენა იყო. სასწავლო პროცესის გაუმჯობესების მიზნით ექსპერტთა ჯგუფი რეკომენდაციებსა და რჩევებს სთავაზობს პედაგოგებს.

ვიმეგობროთ ფეისბუქზე

ფეისბუქზე რამდენიმე თვის ნინ შექმნილი სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა ფორუმის ჯგუფი ფორუმის მუშაობისა და სიახლეების შესახებ ინფორმაციას აწვდის პედაგოგებს. აქვე წარმოდგენილია ფორუმის საქმიანობის ამსახველი ფოტომასალაც.

პროგრამაში მიმდინარე სიახლეები და წარმატებები

გვესაუბრება სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის პროგრამის დირექტორი მარინა უშვერიძე

ქალბატონო მარინა, დაინტერესული ახალი სასწავლო წელი და სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამაც თავის პარტნიორ სკოლებს ახალი გეგმებითა და აქტივობებით „დაუბრუნდა“. თუმცა მუშაობა მას ზაფხულშიც არ შეუწყვეტია და ვიცით, რომ არის სიახლეები, რომელთა შესახებ გვინდა, ჩვენს მკითხველს უამბოთ.

მართალი ბრძანდებით, ზაფხულში პროგრამას არ შეუწყვეტია საქმიანობა – 270 მოსწავლეს ვუმასპინძლეთ საზაფხულო ბანაკებში, რომლებიც ბაზალეთზე გაიმართა. იქ მოსწავლებმა გაიღრმავეს ცოდნა აქტიურ მოქალაქეობასთან დაკავშირებით და ერთობლივად შეიმუშავეს პროექტები, რომელთა განხორციელებას აკადემიური წლის მანძილზე გეგმავენ. გარდა ამისა, ბანაკებში სხვადასხვა რეგიონებიდან ჩამოსულ მოსწავლეებს მიეცათ კარგი შესაძლებლობა, გაეცნოთ ერთმანეთი, გაეზიარებინათ გამოცდილება და დამეგოპრებულიყვნენ.

გასულ ზაფხულს ასევე ჩატარდა პედაგოგების ტრენინგი სოციალურ მედიაში, რომელშიც მონაწილეობა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონიდან შერჩეულმა 27-მა პედაგოგმა მიიღო. ტრენინგი მიზნად ისახავდა პედაგოგებს შეესწავლათ სოციალური მედიის ინსტრუმენტების (facebook, blogs, U-tube) ეფექტიანად გამოყენება საგანმანათლებლო მიზნების უკეთ მისაღწევად. ჩვენ წელსაც გავაგრძელებთ ამ მიმართულებით მუშაობას. ეს იქნება საბაზისო ტრენინგი, რათა უფრო მეტმა პედაგოგმა შეძლოს ინტერნეტ სივრცის გამოყენება საკუთარი საქმიანობის პოპულარიზაციის მიზნით, სიახლეების გაცნობისა და კოლეგებს შორის გაზიარებისათვის.

ივნისის ბოლოს პროგრამამ უმასპინძილა სამოქალაქო განათლების ექსპერტებსა და პედაგოგებს ამერიკის შეერთებული შტატებიდან – ბატონ ჯინ ბერტიომსა და ქალბატონ ქეთრინ ქედველს. ორივე მათგანი აშშ-ში, ვერმონტის შტატში სკოლაში სამოქალაქო განათლებას ასწავლის. მათ მიერ ჩატარებულ ტრენინგში სამოქალაქო

განათლების 42-მა პედაგოგმა მიიღო მონაწილეობა. ტრენინგი ეხებოდა სათემო აქტივობით სწავლა-სწავლების საკითხებს. ამერიკელმა ტრენერებმა ასევე ჩატარებს მასტერკლასი – სიმულაციური გაკვეთილი 10 ქართველი მოსწავლის მონაწილეობით, სადაც მათ აუდიტორიას პრაქტიკულად აჩვენეს გაკვეთილის წარმართვის საკუთარი ხერხები. აღნიშნული მასტერკლასის ვიდეოჩანანერის ნახვა პედაგოგებს შეუძლიათ ბმულზე <http://www.civics.ge/index.php?m=835>. აღსანიშნავია, რომ უცხოელი ექსპერტების მოწვევას ამ სასწავლო წელსაც ვგეგმავთ, რათა უფრო მეტ პედაგოგს მიეცეს ტრენინგებსა და მასტერკლასში მონაწილეობის შესაძლებლობა.

ახალ სასწავლო წელს პროგრამა მრავალი სიახლითა და დიდი შემართებით ხდება. მრავალფეროვან რესურსებსა და დახმარებას შევთავაზებთ როგორც სამოქალაქო განათლების პედაგოგებს, ასევე მოსწავლეებს. გავაგრძელებთ პედაგოგების პროფესიულ განვითარებაზე ზრუნვას სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა ფორუმის ფარგლებში დაგეგმილი ისეთი საქმიანობით, როგორიც არის მრგვალი მაგიდები სამოქალაქო განათლების პედაგოგების მონაწილეობით, სადაც მოხდება პედაგოგებისათვის მნიშვნელოვანი საკითხების განხილვა; თითოეულ რეგიონში ჩატარდება ლია გაკვეთილები, რეგიონული შეხვედრა-კონფერენციები, პედაგოგებს შევთავაზებთ ტრენინგებს პროფესიული განვითარების მიზნით, 2012 წლის მაისის თვეში კი ვგეგმავთ სამოქალაქო განათლების ეროვნულ

კონფერენცია-გამოფენას, სადაც გამოვლინდებიან წლის საუკეთესო პედაგოგები თითოეული რეგიონიდან.

დიდი აქცენტი გაკეთდება სამოქალაქო განათლების დამხმარე სახელმძღვანელოებზე. ეს სახელმძღვანელოებია „თანამშრომლობა საზოგადოებრივი სარგებლისათვის“, „როგორ გავხდე აქტიური მოქალაქე“, „თანამშრომლობა ადგილობრივ ხელისუფლებასთან“ და „მონაწილეობა სკოლის თვითმმართველობაში“. სახელმძღვანელოების სასწავლო პროცესში გამოყენება დაუკავშირდება წლის საუკეთესო პედაგოგის ჯილდოსა და სასკოლო სამოქალაქო კლუბების ტექნიკის კონკურსს. სკოლებს ეწვევიან სახელმძღვანელოების ავტორები, რომლებიც ადგილზე დააკირდებიან სახელმძღვანელოს სასწავლო პროცესში გამოყენებას და საჭიროების შემთხვევაში მისცემენ პედაგოგებს რეკომენდაციებს სახელმძღვანელოების გამოყენების ეფექტიანობის გაზრდის მიზნით.

აქვე მინდა ყურადღება გავამახვილო სატელევიზიო კომპონენტზე, რომლის პროგრამაში შემოტანას ამ სასწავლო წელს ვგეგმავთ. მოსწავლები და პედაგოგები სასკოლო სამოქალაქო კლუბებში ახორციელებენ საკუთარი სკოლისა თუ ხალხისათვის სასარგებლო საქმეებს. ჩვენ ვგეგმავთ დავიწყოთ თანამშრომლობა ტელევიზიებთან (ან მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებებთან) ყველა რეგიონში, რომ წარმატებული კლუბების წევრი მოსწავლეებისა და პედაგოგების მონაწილეობით გაკეთდეს გადაცემების ციკლი, სადაც გაშუქდება სამოქალაქო კლუბების მიერ განხორციელებული ყველაზე შედეგიანი კონკრეტული ინიციატივები. ეს საშუალებას მისცემს შერჩეულ სამოქალაქო კლუბებს, ფართო აუდიტორიას აჩვენონ ახალგაზრდების სამოქალაქო ჩართულობის წარმატებული მაგალითები.

პედაგოგები ხშირად საუბრობენ იმის შესახებ, რომ სამოქალაქო განათლების ლიტერატურა არ არის მათთვის ხელმისაწვდომი. პროგრამამ ამ

პრობლემის მოსაგვარებლად სამოქალაქო განათლების ბიბლიოთეკებისათვის საჭირო მრავალფეროვანი, 70-ამდე სხვადასხვა დასახელების წიგნის, პუბლიკაციისა თუ სახელმძღვანელოსგან შემდგარი ლიტერატურა გადასცა საგანმანათლებლო რესურსცენტრებს. აღნიშნული ლიტერატურა ხელმისაწვდომია ოზურგეთის, თელავის, ბათუმის, გორის, დუშეთის, ახალციხის, რუსთავის, ჭიათურის, ამბროლაურის, ზუგდიდის რესურსცენტრებში, თბილისში – ვაკე-საბურთალოს რაიონის საგანმანათლებლო რესურსცენტრსა და ასევე გლდანში მდებარე მასწავლებლის სახლში.

პროგრამის საერთო წარმატება და ეფექტურობა იმ მცირე თუ მნიშვნელოვანი მიღწევებით და კონკრეტული შედეგებით განისაზღვრება, რომელთაც მისი მონაწილეობით პროგრამის ფარგლებში აღწევენ ხოლმე. სასიხარულოდ, ასეთი ფაქტები არაერთია. ვისაუბროთ მათზე, თუ შეიძლება.

რამდენიმე მაგალითს მოგიყვანთ: სამცხე-ჯავახეთში, ასპინძის რაიონში სკოლის მოსწავლეების ინიციატივით მოწესრიგდა სკოლის ეზო და დაიდგა სანაცვე ურნები, თუმცა ურნების დაცლა დიდ პრობლემას წარმოადგენდა გამომდინარე იქიდან, რომ სოფელს ნაგვის მანქანა არ ემსახურებოდა. აღნიშნული საკითხი მოსწავლეებმა განიხილეს ადგილობრივ თვითმმართველობასთან და შედეგად გამოიყო ნაგვის მანქანა, რომელიც სოფელს გარკვეული რეგულარულობით მოემსახურება. გარდა ამ სოფლისა, აღნიშნული მანქანის მომსახურებით სხვა ახლომახლო სოფლებიც ისარგებლებენ, რაც, რა თქმა უნდა, კარგია.

ქვემო ქართლში, ბოლნისის რაიონის კაზრეთის სასკოლო სამოქალაქო კლუბის მოსწავლეებმა წინ წამოწიეს სკოლის მიმდებარედ გარე განათების არ არსებობის საკითხი, რაც როგორც მოსწავლეებისათვის, ასევე ადგილობრივი მოსახლეობისათვის პრობლემას წარმოადგენდა. კლუბ „საფიცვნო“-ს წევრმა მოსწავლეებმა და პედაგოგმა აღნიშნული საკითხი ადგილობრივ თვითმმართველობასთან განიხილეს. ამ ინიციატივას კარგი შედეგი მოჰყვა,

სკოლის მიმდებარე ტერიტორიაზე ადგილობრივი თვითმმართველობის მიერ შეკეთდა გარე განათება და ასევე აღდგა სკოლასთან მისასვლელი კიბის მონაკვეთი, რაც მანამდე არსებულ მდგომარეობაში ფეხით მოსიარულეთათვის დაშავების საფრთხეს ქმნიდა.

სასკოლო სამოქალაქო კლუბის წევრმა მოსწავლეებმა შენიშვნეს, რომ გურიაში, ჩოხატაურის რაიონში, სოფელ ჩაისუბანში მდებარე წყალსაცავის მიმდებარე ტერიტორია იყო დაბინძურებული. არადა, ადგილობრივი მოსახლეობის დიდი ნაწილი წყალს სწორედ აღნიშნული წყალსაცავიდან იღებს. მათ დახმარებისთვის მიმართეს რაიონის გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიას. მოსწავლეებმა დაასუჯთავეს აღნიშნული ტერიტორია და წყალმომარაგების კომპანიის დახმარებით იქვე განათავსეს ბანერი წარწერით „სუფთა წყალი, სუფთა გარემო, შევინარჩუნოთ ყველამ ერთად.“ ასეთი ინიციატივის შემდეგ, ცხადია, ისინი ამ ტერიტორიას უფრო გაუფრთხილდებიან და სხვებსაც უბიძგებენ იმისაკენ, რომ არ დანაგვიანდეს გარემო.

ზემოთ აღნიშნული წარმატებები მოსწავლეებში ბადებს რწმენას იმისა, რომ მათი უშუალო ჩართულობა მათვის აქტუალური პრობლემების მოგვარებაში მნიშვნელოვანი და შედეგიანია. ეს კი მათ პასუხისმგებლობითა და სამოქალაქო შეგნებით გამსჭვალულ ადამიანებად ჩამოყალიბებაში დაეხმარება.

საინფორმაციო ბიულეტენის წინა ნომერში პროგრამის ფარგლებში გამოცემული სახელმძღვანელოების და დამატებითი ლიტერატურის შესახებ ინფორმაცია მივაწოდეთ მკითხველს. თუ არის ეს რესურსი ხელმისაწვდომი პროგრამის პარტნიორი ყველა სკოლისთვის და რამდენად დაეხმარება იგი პედაგოგებს სასკოლო და საკლუბო მუშაობის გაუმჯობესებაში?

დიახ, ჩვენი პროგრამის ფარგლებში შექმნილი დამხმარე სახელმძღვანელოები პროგრამის 740-ში პარტნიორმა სკოლამ უკვე მიიღო, მათ შორის არიან სომხური და აზერბაიჯანული სექტორის სკოლებიც, რომლებმაც სახელმძღვანელოები სომხურ და აზერბაიჯანულ ენებზე მიიღეს. თითოეულმა პარტნიორმა სკოლამ პროგრამისაგან უსასყიდლოდ მიიღო 160 მოსწავლისა და 16 მასწავლებლის წიგნი (ვგულისხმობ ოთხივე სახელმძღვანელო კომპლექტს ერთად). ამ სკოლების სამოქალაქო განათლების პედაგოგებს ჩაუტარდათ ტრენინგები აღნიშნული სახელმძღვანელოების გამოყენებაში. სახელმძღვანელოები პასუხობს ეროვნულ სასწავლო გეგმაში მოცემულ მიზნებს, ამასთანავე, პედაგოგებს ეხმარება სამოქალაქო განათლების გაკვეთილის საინტერესოდ წარმართვაში და მოსწავლეთა პრაქტიკულ მუშაობაზე (ანუ საპროექტო სწავლებაზე) აქცენტის გაკეთებაში, რაც კარგი მოქალაქის აღზრდის პროცესში უმნიშვნელოვანესია. ჩვენი პროგრამის თითოეულ სახელმძღვანელოში სწავლება დაკავშირებულია მოსწავლეთა მიერ კონკრეტული პროექტების შემუშავებასა და განხორციელებასთან. მოსწავლეებს შესაძლებლობა ეძლევათ ამ პროექტების სახით მონაწილეობა მიიღონ სკოლისა თუ თემისათვის აქტუალური პრობლემების გადაჭრაში და ამით სარგებელი მოუტანონ თანატოლებს, სკოლასა და საზოგადოებას.

ჩვენ ასევე შევიმუშავეთ სასკოლო სამოქალაქო კლუბის სახელმძღვანელო, რომელიც გავავრცელეთ პროგრამის პარტნიორი სკოლების სამოქალაქო კლუბებში. აღნიშნული წიგნი კლუბებს საქმიანობის ზედმინევნით და ხარისხიანად წარმართვაში დაეხმარება.

ვიმედოვნებ, რომ გასული ორი წლის მსგავსად, 2012-2013 სასწავლო წელსაც სკოლები შედეგიანად გამოიყენებენ ჩვენი პროგრამის მიერ მიწოდებულ რესურსებს, რათა ამაღლდეს საქართველოში სამოქალაქო განათლების საგნის პრესტიჟი და გაუმჯობესდეს მისი სწავლების ხარისხი.

„სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლება” – ამერიკული გამოცდილება ქართველი პედაგოგებისთვის

სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის ფარგლებში 26-29 ივნისს კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრში გაიმართა სემინარი თემაზე – „სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლება: რეალური პრობლემები და ამოცანები სამოქალაქო განათლებისთვის“. სემინარს ამერიკიდან მოწვეული სამოქალაქო განათლების ექსპერტები ჯინ ბერტიომი და ქეთრინ ქედველი უძღვებოდნენ.

„სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლება“ (Service learning) პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული მეთოდოლოგიაა ამერიკაში – „საზოგადოებისათვის სასარგებლო საქმიანობის“ (Community Service) და „სათემო აქტივობაზე დაფუძნებული სწავლის“ (Community based Learning) მეთოდების გვერდით. იგი ახალისებს ახალგაზრდებს იმუშაონ პარტინორებთან თემში, მიიღონ აკადემიური ცოდნა და უნარები, გაუმკლავდნენ რეალურ პრობლემებს და საჭიროებებს. მისი საშუალებით მოსწავლეები მნიშვნელოვან ჩვევებს იღებენ პრობლემების გადაჭრის, კომუნიკაციისა და გუნდური მუშაობის თვალსაზრისით. მეთოდი ახალგაზრდებს საკუთარ სკოლებში ან თემში არსებული რეალური საჭიროებების დადგენას, გამოკვლევას და მათ დასაქმყოფილებლად აუცილებელი გზების შეთავაზებას და განხორციელებას უსახავს მიზნად.

ჯინ ბერტიომი ვერმონტის შტატში ცხოვრობს. 1996 წლიდან იგი ჰარვარდის გაერთიანების საშუალო სკოლაში მუშაობს, სადაც ბოლო თხუთმეტი წლის მანძილზე სოციალურ მეცნიერებას, კერძოდ – მსოფლიო ისტორიას, აშშ ისტორიას, ეკონომიკას, სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლებაზე ფოკუსირებულ არჩევით საგანს და მდგრადი საზოგადოების ფორმირებას ასწავლის. ეს უკანასკნელი დემოკრატიასთან, ეკოლოგიურ, ეკონომიკურ და კულტურულ მდგრადობასთან, აგრეთვე პასუხისმგებლობით აღსავს მოქალაქეობასთან დაკავშირებულ საკითხებს იკვლევს. ამჟამად ჯინი ჰარვარდის გაერთიანების საშუალო სკოლის ასოცირებული დირექტორია და მოპოვებული აქვს როულენდის გაერთიანების პრემია.

ქეთრინ ქედველი 1985 წელს პროექტ „ჰარმონია“-ს (შემდგომში ცნობილი, როგორც PH International) ერთ-ერთი პირველი დამაარსებელია და წლების

მანძილზე ჰარვარდის გაერთიანების საშუალო სკოლაში სამოქალაქო და სოციალურ მეცნიერებებს ასწავლის. პროექტის ფარგლებში მან არაერთხელ იმოგზაურა საქართველოში. 1990 წელს ოჯახთან ერთად თბილისშიც ცხოვრობდა და ინგლისურს ასწავლიდა ჩვენს სკოლებში. შემდეგ ქეთრინი ჰარვარდში დაბრუნდა და იქ ანტიკურ ისტორიას, სამოქალაქო მეცნიერებას და ფილოსოფიას ასწავლის დღემდე.

ჯინ და ქეთრინი უკვე რამდენიმე წელია ვერმონტის შტატში სამოქალაქო განათლებას აღნიშნული მეთოდით ასწავლიან და თეორიული ცოდნის და პრაქტიკული გამოცდილების დიდი მარაგი დაუგროვდათ. სწორედ ამ მარაგით ჩამოვიდნენ ისინი საქართველოში და საკუთარი ხედვა და ცოდნა გაუზიარეს ქართველ კოლეგებს, დაინტერესდნენ მათი გამოცდილებითაც.

სამუშაო შეხვედრა ორდლიან სემინარს ითვალისწინებდა სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა ფორუმის წევრი მასწავლებლების ორი ჯგუფი-სათვის. სემინარი პრობლემაზე დაფუძნებული სწავლის ახალ საფეხურზე იყო ფოკუსირებული, რაც სამოქალაქო განათლებაში თემის ჩართვას გულისხმობს. მასტერკლასის პირველ დღეს მონაწილეები აღნიშნული მეთოდოლოგიის ჩარჩოს და მის მნიშვნელოვან კომპონენტებს გაეცნენ, რომელთა გასაზრებლად ამერიკელ-მა ფასილიტატორებმა ჰარვარდის დაწყებითი და ვერმონტის საშუალო სკოლის, ასევე სხვა ამერიკული სკოლების პროექტების მაგალითები მოიხმავს. მეორე დღეს კი სემინარის მონაწილეებმა ამ გამოცდილებიდან ის მოდულები აირჩიეს, რომელთა მორგებას ჩვენს რეალობაზეც

შეძლებენ და თავად გამოიყენებენ პედაგოგიურ პრაქტიკაში.

შეთავაზებული მასალის გადმოსაცემად ფასი-ლიტატორებმა სხვადასხვა მეთოდს და ხერხს მიმართეს. თეორიულ სწავლებას სემინარზე პრაქტიკული მაგალითები და სახალისო თამაშები ერთვოდა. სამოქალაქო განათლების მნიშვნელობის საკუთარი ხედვა მათ სიმბოლურად ფურცელზე დაუსურათეს პედაგოგებს და სთხოვეს ასევე, შეძლებისდაგვარად, დაეხატათ მათაც, თუ როგორ წარმოედგინათ თავიანთი საგნის მნიშვნელობა ზოგადად. ქართველი პედაგოგების წარმოსახვით სამოქალაქო განათლება სახლი აღმოჩნდა, სადაც ყველა ერთად ეზიარება ცოდნას; ზოგისთვის კი – მზე, რომელიც თავის სითბოს და სიკეთეს თანაბრად უნანილებს ადამიანებს; ზოგისთვის – მდინარე, რომელიც მიედინება და გზადაგზა მეტი და მეტი შენაკადი ერთვის შეძენილი გამოცდილების სახით; ზოგისთვის – ლვინის ბოკალი, წვეთ-წვეთად რომ იცსება სითბო-ით ანუ საზოგადოებრივად აქტიური მოქალაქი-სათვის საჭირო განათლებითა და უნარ-ჩვევებით. ჩანახატების პრეზენტაციისას პედაგოგებმა ინდი-ვიდუალურად ახსნეს საკუთარი დამოკიდებულება საგნისადმი და პერსონალურად გაეცნენ ჯინსა და ქეთრინს.

„მარშმელოუს შეჯიბრი“, რომელიც ფასილიტატორებმა შემდეგი დავალების სახით შესთავაზეს სემინარის მონაცილეებს, კონტაქტის დამყარების ხელშემწყობას ემსახურებოდა. დავალება სპაგეტის ოცი წკირისაგან, წებოვანი ლენტისაგან, ბანრის გორგლისაგან და ერთი ცალი ზეფირისა-გან (მარშმელოუ) 26 წუთის განმავლობაში მაქსი-მალურად მაღალი და მდგრადი კონსტრუქციის აგებას მოითხოვდა. მის შესასრულებლად სემინარის მონაცილენი ოთხ ჯგუფად დაიყვნენ. გამარჯვებულად ჩაითვლებოდა ჯგუფი, რომელიც აღნიშნულ დროში კონსტრუქციას ისე ააგებდა, რომ მას დამოუკიდებლად, ხელის შეშველების

გარეშე შეძლებოდა დგომა. თამაშის არსი გუნდური მუშაობის დროს სწორი გადაწყვეტილების მიღებას ითვალისწინებდა, რომელიც სასურველ შედეგზე გაიყვანდა ჯგუფის წევრებს. დრო შეჯიბრის მონაცილეებისთვის სწრაფად გავიდა. ზოგმა დავალების დასრულება ვერ მოასწორ, ზოგმა კი მთელი ყურადღება კონსტრუქციის სიმაღლეზე გადაიტანა, მაგრამ არამყარად აგებული კონსტრუქცია ხელის გაშვებისთანავე დაიმაღლა. გამარჯვებული აღმოჩნდა ის ჯგუფი, რომელმაც, უპირველესად, მყარი საძირკვლის შეკვრაზე იზრუნა და მხოლოდ შემდეგ – კონსტრუქციის სიმაღლეზე. სემინარის მონაცილეებმა შემდეგ დავალების შედეგები განიხილეს და სათანადო დასკვნებიც გამოიტანეს: პრობლემის გადასაჭრელად, პირველ რიგში, საჭიროა სწორი სტრატეგიის შერჩევა და რაციონალური მიდგომა ამოცანისადმი; შეთანხმებული, გუნდური მუშაობის უნარი და მყარი საფუძვლის ჩაყრის აუცილებლობა, რაც შემდგომში დადებითი შედეგის და პრობლემის სწორად გადაწყვეტის გარანტია. პედაგოგებს მოეწონათ „მარშმელოუს შეჯიბრი“ და აღნიშნეს, რომ თავიანთ პრაქტიკაშიც ხშირად გამოიყენებენ მას.

რა თვისებებს უნდა ფლობდეს და როგორ უნდა მოქმედებდეს დემოკრატიული პრინციპების მქონე მოქალაქე სემინარის მონაცილე პედაგოგებს „**მოქალაქე სალის**“ მაგალითზე გააცნეს ექსპერტებმა, ხოლო თამაში „**რა არის ეს?**“ საზოგადოებრივად სასარგებლო საქმიანობის გასააზრებლად იყო მოხმობილი.

რაც შეეხება სემინარის მთავარ თემას – სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლების ძირითად პრინციპებს და მათზე დაფუძნებით განხორციელებულ კონკრეტულ პროექტებს, სათემო პარტნიორებისათვის განკუთვნილი სახელმძღვანელოს „**KIDS – გეგმავენ პავშვები**“ დახმარებით ახსნეს ფასილიტატორებმა. მათ ქართველ კოლეგებს სწავლა/სწავლების აღნიშნული მოდელის ჩარჩო

და სამი მთავარი პრინციპი გააცნეს, როგორც ფუნდამენტური საყრდენი სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლების მოდელით განხორციელებული ყოველი პროექტისათვის. ეს პრინციპებია: **აკადემიური მთლიანობა, ახალგაზრდების აქტიურ მოქალაქეებად ჩამოყალიბება და მოსწავლეთა თანამონაწილეობა.** მათ ჯინმა და ქეთონიმა პროექტის წარმატების ლაპტოპების ტესტი უწოდეს. „მიყევით ამ პრინციპებს თქვენი პროექტების განხორციელებისას, შეიტყვეთ მეტი მათი საფეხურებისა და სტანდარტების შესახებ და თქვენ გააძლერებთ თქვენს პროექტს“ – აღნიშნეს მათ. თითოეულ ამ პრინციპს თავისი ძირითადი საკვანძო ელემენტები აქვს, რომელთა ზედმინევნით გათვალისწინება მოდელის მთლიანობას და პროექტის წარმატების გარანტიას ქმნის. ეს კი თავის მხრივ განაპირობებს შედეგს, ანუ სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლების სარგებელს. სარგებელი უნდა იყოს მოსწავლეებისთვის, მასწავლებლებისა და სკოლებისთვის, აგრეთვე თემისა და საზოგადოებისთვის.

აღნიშნული მოდელის თეორია სემინარის მონაწილე ქართველი პედაგოგებისათვის რომ უფრო გასაგები ყოფილიყო, ფასილიტატორებმა პორტლანდის საშუალო სკოლის მერვეკლასელი მოსწავლეების მიერ განხორციელებული პროექტის მაგალითი მოიხსენიერება. პროექტი მათ თემში ელექტრონული ნარჩენების შეგროვებას და მისგან დასუფთავებას ისახვდა მიზნად. ამ პრობლემის შესახებ მოსწავლეებმა ინტერნეტ-ით შეიტყვეს და ჩაატარეს კვლევა, თუ რამხელა საფრთხეს წარმოადგენს იგი და რატომ არ შეიძლება ჩვეულებრივ ნაგავთან ერთად მისი გადამუშავება. მოსწავლეებმა გამოიკვლიერება აგრეთვე ელექტრონული ნარჩენების ეკონომიკური ასპექტები და გარემოზე მათი გავლენის საკითხი. პრობლემა შემდეგ მათ საკუთარ სახლებში მოიკვლიერება, დაადგინეს იქ ელექტრონული ნარჩენების რაოდენობა და ტიპები და შემდგომ, მათემატიკის გაკვეთილზე,

გაანალიზეს მონაცემები. მიღებული ციფრები პორტლანდში მცხოვრები ოჯახების რაოდენობაზე გადაამრავლეს და გაოცებული დარჩენები, თუ რა რაოდენობის ელექტრონული ნარჩენები არსებობდა მათ ქალაქში. ამის შემდეგ სკოლის 65-მა მერვეკლასელმა იმსჯელა, რისი გაკეთება შეიძლებოდა და შეთანხმდნენ: შეეტყობინებინათ თემის მოსახლეობისათვის საფრთხის მნიშვნელობა და ხარისხი; დახმარებოდნენ ოჯახებს ელექტრონული ნარჩენების შეგროვებასა და მისგან გათავისუფლებაში და ამისთვის კონკრეტული გზებიც დასახეს. თავიანთი გეგმის შესახებ მათ ინტერნეტით, რადიოთი, ბეჭდური ფლაურებით და ტელეფონზე შეტყობინების დატოვებით ამცნეს მოსახლეობას და შეგროვილი ნარჩენები პორტლანდის საჯარო სამსახურის თანამშრომლების დახმარებით 26 ფუტიანი სატვირთო კონტეინერით გაიტანეს. ამის შემდეგ მოსწავლეებმა კიდევ ერთი ონლაინგამოკითხვა ჩაატარეს და გაარკვიეს, რომ პორტლანდის მოსახლეობა მომავალში მეტი პასუხისმგებლობით მოეკიდება ელ-ნარჩენების „დაბინავებას“.

ამგვარად, ერთის მხრივ, შესრულდა საზოგადოებრივად სასარგებლონ საქმე, ხოლო, მეორეს მხრივ, შედგა სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლების კონკრეტული მაგალითი, რადგან პროექტის მონაწილეებმა სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლების ყველა პრინციპის გათვალისწინებით მოდელის ყველა ეტაპი გაიარეს. მათ დააფიქსირეს თავიანთი ქალაქისათვის, თემისათვის საჭირბოროტო პრობლემა, მოიძეს მასზე სრული ინფორმაცია და თემის წევრებსაც მიაწოდეს იგი; პრობლემის მოგვარებაში ჩართეს როგორც სკოლის ადმინისტრაცია, ისე ქალაქის საჯარო სამსახური და ბოლოს, საკუთარი ძალებით მოაგვარეს პრობლემა, შეასრულეს საზოგადოებრივად სასარგებლონ შრომა. ანუ იდეაში სახეზეა სათემო აქტივობით სწავლა/სწავლების მოდელის სამივე პრინციპი – აკადემიური მთლიანობა, ახალგაზრდების აქტიურ

მოქალაქეებად ჩამოყალიბება და მოსწავლეთა თანამონაწილეობა.

კიდევ ბევრი პრაქტიკული მაგალითი და კონკრეტული პროექტი თუ სავარჯიშო განხილეს სემინარზე ამერიკულმა ექსპერტებმა. ბოლოს კი, ორდინანი მასტერკულასის დასკვნით ნაწილად და ერთგვარ შეჯამებად იქცა სამოდელო გაკვეთილი, რომელიც მათ სემინარზე განხილული მეთოდების და მიდგომების გათვალისწინებით ჩაატარეს. გაკვეთილში იღია ვეკუას სახელობის ფიზიკა-მათემატიკის თბილისის 42-ე საჯარო სკოლის მოსწავლეები მონაწილეობდნენ. გაკვეთილის თემა ბავშვებმა თავად შეარჩიეს – გენმოდიფიცირებული პროდუქტები და მისგან გამოწვეული საფრთხე. პრობლემაზე მათ ჯინ ბერტიომთან და ქეთრინ ქედველთან ერთად იმსჯელეს. მსჯელობაში ბოლოს სემინარის მონაწილე პედაგოგებიც ჩართვნენ და ერთობლივად შეაჯამეს იგი. საინტერესო იყო გაკვეთილის წარმართვის ტექნიკა პრობლემის დასმის, გაძლის და გადაწყვეტის გზების ძიების თვალსაზრისით. ფასილიტატორთა პროფესიონალიზმი, სამოქალაქო განათლებაში მათი მრავალნლიანი პედაგოგიური გამოცდილება გაკვეთილზე ნათლად წარმოჩნდა, რაც ქართველი პედაგოგებისათვის კარგი პრაქტიკული მაგალითი აღმოჩნდა. პროგრამის ფარგლებში გაკეთდა სამოდელო გაკვეთილის ვიდეოჩანანერიც, რომელიც ფორუმის მონაწილე ყველა პედაგოგისათვის ხელმისაწვდომია პროგრამის ვებპორტალზე შემდეგ ბმულზე <http://www.civics.ge/index.php?m=835>.

ექსპერტთა თხოვნით სემინარის მონაწილეებმა შეავსეს კითხვარი, თუ რა დადებითი მხარე აქვს, მათი თვალთახედვით, საომრო აქტივობით სწავლა/სწავლებას მოსწავლეებისათვის, მასწავლებლებისათვის, თემისათვის და საზოგადოდ. სემინარის ბოლოს კი მონაწილეებს გადაეცათ სპეციალური სერთიფიკატები და მათ სტუმრებთან ერთად სამახსოვრო ფოტოები გადაიღეს.

თბილისში ვიზიტის დასასრულს ჯინ ბერტიომი და ქეთრინ ქედველი ფორუმის კომიტეტის წევრებს შეხვდნენ და ამერიკაში სამოქალაქო განათლების სწავლების და პროფესიული ქსელის მუშაობის, მდგრადობის შესახებ უპასუხეს კითხებს. პედაგოგებმა ორგანიზაციულ საკითხებში პრაქტიკული რჩევებიც მოისმინეს და თავის მხრივ მთაბეჭდილება და ემოციები არ დაიშურეს სემინართან დაკავშირებით. აღნიშნეს, რომ მათი პროფესიული განვითარებისთვის იგი მნიშვნელოვანი ნაბიჯია, რისთვისაც მადლობა გადაუხადეს როგორც ამერიკელ ექსპერტებს, ისე სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის მესვეურებს.

ტრანსპორტის „დემოკრატიული მოძალაქობის სწავლება“ მონიტორინგის შედეგები

სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის ფარგლებში გასული წლის ივნისში დაწყებული ტრენინგ-პროგრამა „დემოკრატიული მოქალაქეობის სწავლება“ სკოლებში სამოქალაქო განათლების მასწავლებელთა კვალიფიკაციის და საგნის სწავლების ხარისხის ამაღლებას ემსახურება. იგი ქვეყნის თერთმეტ რეგიონში ფორუმის წევრ სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა უმრავლესობამ უკვე გაიარა. პროგრამამ შესაძლებლობა შეუქმნა მათ საგნის სწავლებაში ახალი მეთოდები და მიდგომები აეთვისებინათ და შემდეგ პრაქტიკულ საქმიანობაში გამოეყენებინათ. იმის გამოსავლენად, თუ რეალურად რა მისცა აღნიშნულმა ტრენინგმა მასწავლებლებს და რამდენად იყენებენ ამ ცოდნას ისინი გაკვეთილებსა თუ საკლუბო მუშაობაში, პროგრამის ფარგლებში ჩატარდა მონიტორინგი, რომელსაც სამოქალაქო განათლების ექსპერტი გიორგი გახელაძე უძღვებოდა. იგი საქართველოს რეგიონებში ტრენინგ-პროგრამის მონაწილე პედაგოგებს ესტუმრა და მათ გაკვეთილებს დაესწრო. ჩვენ მას ინტერვიუ ვთხოვეთ.

ბატონო გიორგი, მონიტორინგის შესახებ გვიამდეთ, თუ შეიძლება, როგორ ჩაიარა?

პროგრამის განვითარების და ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით ტრენინგების პარალელურად მონიტორინგის პროცესიც მიმდინარეობს, რომლის ფარგლებში ტრენინგგავლილ პედაგოგებს შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით სამოქალაქო განათლების გაკვეთილზე ვესტუმრეთ. არ მინდა, სიტყვა „დასწრება“ ვიხმარო, რადგან ზოგიერთმა პედაგოგმა მონიტორინგი მართლაც ერთგვარ შემოწმებად, კონტროლად აღიქვა და გაკვეთილზე ნერვიულობა და დაძაბულობა ეტყობოდა. თუმცა, ეს დაძაბულობა მერე თანდათან ქრებოდა და საგაკვეთილო პროცესიც უფრო საინტერესო და სახალისო ხდებოდა. ზოგადად კი, პედაგოგთა დამოკიდებულება მონიტორინგისადმი საკმაოდ დადებითია და ძალიანაც სურთ, რომ მათი გაკვეთილი სხვებმაც ნახონ. სწორედ ეს შესაძლებლობა მიეცათ მათ და პედაგოგებმაც მონდომება და ძალისხმევა არ დაიშურეს. ახლა მიჭირს თქმა, მონიტორინგის მიზნით სულ რამდენ შესანიშნავ გაკვეთილს დავესწარი, მაგრამ მათი უმეტესობა მართლაც სანიმუშო იყო, ამიტომ გამორჩევით არცერთს დავასახელებ. გაკვეთილები ყველგან დინამიურად და მოსწავლეთა აქტიური ჩართულობით მიმდინარეობდა. მართალია, ხშირ შემთხვევაში, პროცესს, ძირითადად, მასწავლებლები წარმართავდნენ, ისინი იწვევდნენ დისკუსიებში ბავშვებს, მაგრამ მოსწავლეებიც დიდი ინტერესით ერთვებოდნენ მასში. მოსწავლეები ძალიან გულწრფელად, გაზრდებულად განიხილავდნენ მოცემულ სიტუაციურ ამოცანას, საკითხს და მსჯელობისას ცოდნას, კრიტიკული და შემოქმედებითი აზროვნების უნარს ავლენდნენ. აქტიურობდნენ საშინაო დავალების წარდგენისასაც და საკლასო სამუშაოებში მონაწილეობისასაც. სვამდნენ კითხვებს, გამოთქვამდნენ მოსაზრებებს და არგუმენტებს, საკუთარი ცხოვრებისეული გამოცდილებიდან მოჰყავდათ შესაბამისი მაგალითები, აკეთებდნენ დასკვნებს, აჯამებდნენ საკლასო დავალების შედეგებს.

მონიტორინგის ფორმატი გაკვეთილის დასრულების შემდეგ პედაგოგებთან და მოსწავლეებთან ინტერვიუებს ითვალისწინებდა, რაც წინასწარ შედგენილი სპეციალური კითხვარების მიხედვით ხდებოდა. პედაგოგთა კითხვარი მოიცავდა ინფორმაციას, თუ რა თემები დაამახსოვრდათ ტრენინგიდან ყველაზე მეტად; რა

კონკრეტული ცვლილებები დანერგეს საგნის სწავლებაში ტრენინგის შემდეგ და პირიქით, რა იყო ისეთი, რაც პრაქტიკაში ნაკლებად გამოადგებათ; რა სირთულეებს აწყდებიან მუშაობაში და როგორია დამოკიდებულება, გამოხმაურება მოსწავლეთა თუ სკოლის ადმინისტრაციის მხრიდან. მოსწავლეთა კითხვარი კი იმის გარკვევას ემსახურებოდა, თუ რამდენად შეიცვალა სამოქალაქო განათლების გაკვეთილი ბოლო სამი თვის განმავლობაში (როგორც წესი, მონიტორინგზე ტრენინგიდან 3-4 თვის შემდეგ შევდიოდით, რათა პედაგოგს ათვისებული მასალის გაზრდება და საკუთარ პრაქტიკაში გადმოტანა შეძლებოდა). გაკვეთილზე დასწრებამ და ამ კითხვარებზე პასუხებმა წარმოდგენა შეგვიქმნა ტრენინგ-პროგრამის ეფექტურობის, ძლიერი და სუსტი მხარეების შესახებ.

და როგორია ზოგადად ეს შთაბეჭდილება?

გაკვეთილებზე დაკვირვებამ და პედაგოგთა და მოსწავლეთა კითხვარების პასუხებმა ცხადყო, რომ ტრენინგებზე შეძენილმა ცოდნამ, ახალი მიდგომების და მეთოდების გაცნობა – გაზიარებამ მათ პედაგოგიურ პრაქტიკაში პოზიტიური ცვლილებები გამოიწვია. გაუმჯობესდა გაკვეთილების ხარისხი, გაიზარდა მოსწავლეთა დაინტერესება საგნისადმი, ჩართულობა და ადექვატურობა. ისინი ახლა უფრო მეტად უღრმავდებიან კონკრეტულ საკითხებს და აქტიურად მონაწილეობენ დისკუსიებში. თვალსაჩინოდ შეიცვალა სკოლის ადმინისტრაციის დამოკიდებულებაც საგნისადმი, რაც პროგრამის მხრიდან სისტემატურად და რეალურად გამოხატულმა თანადგომამ და ხელშეწყობამ განაპირობა. ეს ყველაფერი აისახა საკლუბო მუშაობაზეც და მან მეტი დატვირთვა და მნიშვნელობა შეიძინა სკოლების ცხოვრებაში. მოსწავლეთა უმეტესობა აღნიშნავს, რომ მას შემდეგ, რაც მათ პედაგოგმა „დემოკრატიული მოქალაქეობის სწავლების“ ტრენინგი გაიარა, სამოქალაქო განათლების გაკვეთილები და კლუბში მუშაობა ბევრად საინტერესო გახდა. ხოლო იმას, რომ სამოქალაქო განათლების გაკვეთილზე მიღებული ცოდნა და გამოცდილება ყოველდღიურ ცხოვრებაში გამოადგებათ, ის მოსწავლეებიც აღიარებენ, რომლებიც გაკვეთილებზე და საკლუბო მუშაობაში აქტიურობით არ გამოირჩევიან.

რამე ნაკლოვანება თუ იყო ისეთი, რაც მონიტორინგის შედეგად გახდა ნათელი?

პედაგოგთა და მოსწავლეთა გამოკითხვამ, რა თქმა უნდა, ის სუსტი მხარეებიც წარმოაჩინა, რომლებიც ჯერ კიდევ საგრძნობია როგორც საგნის სწავლებაში ზოგადად, ისე პროგრამის მუშაობაში. მათ შორისაა სკოლებში სამოქალაქო განათლებისადმი დამოკიდებულების საკითხი, ხშირ შემთხვევაში სხვა საგნების მასწავლებელთა მხრიდან. ზოგიერთი მათგანი, სამწუხაროდ, კვლავაც სათანადოდ ვერ გაიაზრებს საგნის მინშვნელობას საზოგადოებრივი ცხოვრების და აქტიური მოქალაქეების აღზრდის თვალსაზრისით და მეორეხარისხოვნად მიიჩნევს მას; გამოკითხვებში პედაგოგები სუსტ მხარეთა შორის ტრენინგების სიმცირესაც აღნიშნავენ და იმასაც, რომ პროგრამა ყველა სკოლას არ მოიცავს; აგრეთვე – მოკლე დროს ტრენინგების საკმაოდ ვრცელი მასალის ასათვისებლად. ყველა ეს ნაკლოვანება, რა თქმა უნდა, მომავალში გათვალისწინებული იქნება, რადგან მონიტორინგი, როგორც ვთქვით, სწორედ პროგრამის განვითარების და ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით ჩატარდა.

ნინო ბესელია: სამოქალაქო განათლების სახელმძღვანელოთა დამხმარე ლიტერატურა – როგორ ვიყენებთ მას?

სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამის ფარგლებში კიდევ ერთი მონიტორინგი ჩატარდა. 2012 წლის მაის – ივნისში საქართველოს 11 რეგიონის 34 სკოლაში სამოქალაქო განათლების სახელმძღვანელოთა დამზმარე ლიტერატურის: „როგორ გავხდე აქტიური მოქალაქე“, „მონაცილება სკოლის თვითმმართველობაში“, „თანამშრომლობა საზოგადოებრივი სარგებლობისათვის“ და „თანამშრომლობა ადგილობრივ ხელისუფლებასთან“ გამოყენებით ჩატარებული გაკვეთილების მონიტორინგი შედგა. მისი მიზანი აღნიშნული ლიტერატურის გამოყენების ინტენსივობის, გაკვეთილების ჩატარების ხარისხის, მოსწავლეთა ჩართულობის გამოვლენა იყო. ამასთანავე სასწავლო პროცესის გაუმჯობესების მიზნით ექსპერტებმა გარკვეული რეკომენდაციები და რჩევები მისცეს პედაგოგებს.

მონიტორინგმა ცხადყო, რომ გაკვეთილზე მასწავლებლები ხშირად იყენებენ დამხმარე სახელმძღვანელოებს. პედაგოგებიც და მოსწავლეებიც აღნიშნავდნენ, რომ დამხმარე ლიტერატურა თემატურადაც და აქტივობებითაც ძირითად სახელმძღვანელოებს ავსებს. ხაზგასმით ითქვა პროექტული სწავლების მნიშვნელობის შესახებაც,

მონიტორინგი დამთავრდა. რა დამოკიდებულება გექნებათ ამ მასწავლებლებთან მომავალში, რამდენად დაინტერესდებით მათი საქმიანობით, პრობლემებით თუ მიღწევებით შემდგომშიც?

მონიტორინგი დასრულდა, თუმცა სამოქალაქო განათლებისა და პედაგოგთა გადამზადების პროგრამა 2014 წლის ივლისამდე გრძელდება და ჩვენ სისტემატური კონტაქტი გვექნება პროგრამის მონაცილებთან, დავეხმარებით მათ კონკრეტული საკითხების მოგვარებაში, ვესტურმრებით და გავიზიარებთ მათ მიღწევებს. მინდა გითხრათ, რომ მონიტორინგის შედეგად კიდევ ერთი ტენდენცია გახდა ნათელი. ეს არის თანამშრომლობის, კოლეგიალური თუ ადამიანური ურთიერთობების ერთგვარი „შიმშილი“ და მათი მხრიდან ხშირი, აქტიური კონტაქტის სურვილი, რაც, რა თქმა უნდა, მისასალმებელია. ბუნებრივია, ასეთივე, ადექვატური განწყობაა პროგრამის მესვეურებში და ამ მიმართულებით ისინი მომავალშიც იზრუნებენ.

რაც თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში დანერგვას უწყობს ხელს. მონიტორინგისას მოსწავლეებმა კიდევ ერთი სასიამოვნო ფაქტი აღნიშნეს: სამოქალაქო განათლების სახელმძღვანელოებმა მათი მშობლებიც ძალიან დააინტერესა – ხშირად კითხულობენ და რიგ საკითხებზე ჩვენთან ერთად მსჯელობენ. ზოგიერთ სკოლაში მოსწავლეებმა ავტორებთან შეხვედრის სურვილიც გამოთქვეს.

დაკვირვებამ ისიც ცხადყო, რომ უკეთეს გაკვეთილებს ატარებენ მასწავლებლები, რომელთაც პროფესიული გადამზადების ტრენინგი აქვთ გავლილი. გამოვლინდა, რომ მასწავლებლებს ესაჭიროებათ სამოქალაქო განათლების მეთოდოლოგიაში განაცვალოს.

ექსპერტების აზრით, ამ პროცესს ხელს შეუწყობს სამოდელო გაკვეთილების დამხმარე ლიტერატურის საშუალებით ჩატარება; აგრეთვე სიახლეებთან დაკავშირებით პედაგოგებს შორის მეტი კომუნიკაცია და პროგრამის ფარგლებში მიღებული ინფორმაციის კოლეგებისთვის გადაცემა, თანამშრომლობა.

ექსპერტების რეკომენდაციით, განსაკუთრებული საჭიროების მქონე მოსწავლეები მეტი ინტენსივობით უნდა ჩაერთონ საპროექტო სწავლებაში; უმეტეს სკოლაში კარგად არ მუშაობს მოსწავლეთა თვითმმართველობა. ამიტომ კარგი იქნება, რომელიმე სკოლაში არსებული წარმატებული თვითმმართველობის მაგალითს სხვებიც გაეცნონ.

ზოგიერთ სკოლაში საგაკვეთილო პროცესში გოგონები უფრო აქტიურად მონაწილეობენ ვიდრე ბიჭები. თუმცა გასაუბრების შემდეგ ბიჭებმაც გამოთქვეს ინტერესი. მასწავლებელებს მიეცათ რეკომენდაცია, ვაჟები მეტი დატვირთვით ჩართონ საზოგადოებრივ საქმიანობაში. საგაკვეთილო პროცესშიც ყველა უნდა იყოს ჩართული. არ უნდა მოხდეს მოსწავლეთა დიფერენციაცია მათი აზროვნების ტიპისა და სწავლის სტილის მიხედვით.

საზოგადოი უნდა აღინიშნოს, რომ დამხმარე სახელმძღვანელოების ფარგლებში წაკლებად

მუშაობენ საკლასო პროექტებზე. პროექტულ სწავლებას, ძირითადად, კლუბური მუშაობის დროს იყენებენ.

ერთმანეთისაგან უნდა გაიმიჯნოს საკლასო და საკლუბო პროექტები. საკლასო პროექტი დამხმარე სახელმძღვანელოების მიხედვით უნდა შეიქმნას და მისი შექმნის პროცესში კლასის ყველა მოსწავლე ჩაერთოს.

მონიტორინგისას გამოიკვეთა, რომ სამოქალაქო აქტივობებში უმეტესად მხოლოდ კლუბის წევრები არიან ჩართული. დამხმარე სახელმძღვანელოებით სწავლება-სწავლის შედეგი კი სწორედ ყველა მოსწავლის გააქტიურება და საზოგადოებრივ საქმიანობაში ჩართვა. კლუბური მუშაობა უნდა იყოს ლია და ინფორმაცია ყველა დაინტერესებული პედაგოგისა თუ მოსწავლისათვის ხელმისაწვდომი. ხშირად „სამოქალაქო აქტიურობის“ პროცესის მიღმა დარჩენილი მასწავლებლები და მოსწავლეები „ფარულ აგრესიას“ გამოხატავენ.

ექსპერტთა მიერ ჩატარებულმა მონიტორინგმა აჩვენა, რომ დამხმარე ლიტერატურამ აამაღლა სკოლებში სამოქალაქო განათლების სწავლა-სწავლების დონე. მასწავლებლებმა აღნიშნეს, რომ მომავალში უფრო ინტენსიურად გამოიყენებენ სახელმძღვანელოებს.

ვითარებოდოთ ფეისბუქი

სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა ფორუმის ჯგუფი რამდენიმე თვეა ფეისბუქზე ფორუმის მუშაობისა და სიახლეების შესახებ სისტემატურად აწვდის ინფორმაციას ფორუმის მონაწილე პედაგოგებს. ჯგუფში მსჯელობა, აზრთა გაზიარება უმეტესად პროგრამის ფარგლებში განხორციელებულ აქტივობებს და პრაქტიკულ საქმიანობას შეეხება. თავის მხრივ საკუთარ შეხედულებებს და კომენტარებს აფიქსირებენ პედაგოგები, აზრს უზიარებენ ერთმანეთს, სვამენ კითხვებს, რომლებზე პასუხსაც მოკლე დროში, ონლაინ რეჟიმში იღებენ. ჯგუფში წარმოდგენილი ფოტო-მასალა ფორუმის საქმიანობის მნიშვნელოვან მოვლენებს ასახავს.

ამ მოვლენათა შორის აღსანიშნავია 25 თებერვალს თბილისის ივენტ ჰოლში გამართული ფორუმის წლიური გამოფენა-კონფერენცია; საქართველოს 11 რეგიონში ჩატარებული რეგიონალური

ლონისძიებები: გამოფენა-კონფერენციები, „მრგვალი მაგიდა“; დისკუსია თემაზე „სამოქალაქო განათლების სწავლება-სწავლის ხარისხის გაუმჯობესების მეთოდები – პროექტული სწავლება“; 26-29 ივნისს ტრენინგისა და კონსულტაციის ცენტრში გამართული სამოქალაქო განათლების ამერიკელი ექსპერტების მასტერკლასი „სათემო აქტივობით სწავლა-სწავლების“ მეთოდით; აქვე ანონსდება ფორუმის სიახლეების ამსახველი ბიულეტენი და სამოქალაქო განათლების თემაზე პროგრამის ფარგლებში გამოცხადებული კონკურსები. დაგევმილია კონკრეტული სფეროს ექსპერტების მონაწილეობით თემატური დისკუსიების გამართვაც.

ჯგუფი განაგრძობს ფორუმის მნიშვნელოვანი სიახლეებით თქვენს ინფორმირებას. შემოგვირთდით და ერთად ვიმსჯელოთ, ვიმეგობროთ ფეისბუქზე!

სამოქალაქო განათლების დია გაკვეთილები პროგრამის პარტნიორ სკოლებში

რეგიონი	პედაგოგი	მისამართი	ჩატარების დრო
სამცხე-ჯავახეთი	მანანა დევდარიძე	ბორჯომის №3 საჯარო სკოლა	12 ოქტომბერი 13:30
კახეთი	მანანა გეჯაძე	სიღნაღი, საქობოს საჯარო სკოლა	15 ოქტომბერი 10:50
მცხეთა-მთიანეთი	ირმა ბუთხაშვილი	დუშეთი, მაღაროსკარის საჯარო სკოლა	18 ოქტომბერი 12:00
გურია	მაია გოგოლაძე	ჩოხატაურის №1 საჯარო სკოლა	19 ოქტომბერი 14:30
შიდა ქართლი	ჯილდა გელაშვილი	ხაშურის №2 საჯარო სკოლა	23 ოქტომბერი 14:00
რაჭა-ლეჩხუმი	ნინო ნემსინვერიძე	ცაგერის საჯარო სკოლა	25 ოქტომბერი 12:15
იმერეთი	გურანდა შანიძე	ქუთაისის №30 საჯარო სკოლა	26 ოქტომბერი 13:20
თბილისი	მარინე დემეტრაშვილი	თბილისის №10 საჯარო სკოლა	29 ოქტომბერი 10:40
აჭარა	თამარ ჯანელიძე	ბათუმის №25 საჯარო სკოლა	29 ოქტომბერი 14:00
სამეგრელო	სოფიო კაკაჩია	ზუგდიდის №9 საჯარო სკოლა	30 ოქტომბერი 10:30
ქვემო ქართლი	ლიანა ლულუნიშვილი	რუსთავის №15 საჯარო სკოლა	31 ოქტომბერი 12:15

მოგვწერეთ თქვენი მოსაზრებები, შეხედულებები, გაგვიზიარეთ საკუთარი გამოცდილება და საქმი-აზობაში მიღწეული წარმატებები მისამართზე:

თბილისი, ოთარ ჩხეიძის 5
(ყოფილი: ალ. ყაზბეგის 34/4)
ტელეფონი: 220 67 74

ელ-ფოსტა: civics@ctc.org.ge
www.civics.ge

გამოცემის რედაქტორი: რიტა ბაინდურაშვილი
დიზაინი და დაკაბადონება: შოთა კოსოვი

საინფორმაციო ბიულეტენი მომზადდა ამერიკელი ხალხის მხარდაჭერისა და ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს ძალისხმევის საფუძველზე. ერთპიროვნული პასუხისმგებლობა მოცემულ ბიულეტენში ასახული ინფორმაციისა და მასში გამოთქმული მოსაზრებების თაობაზე ეკისრება კონსულტაციისა და ტრენინგის ცენტრს და ის არ წარმოადგენს ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა ან ამერიკის შეერთებული შტატების მთავრობის შეხედულებებს.